

ВІДНОСИНИ США ТА АРАБСЬКИХ КРАЇН ПЕРСЬКОЇ ЗАТОКИ У ПЕРІОД ПРЕЗИДЕНТСТВА ДЖ. БАЙДЕНА

***Анотація.** У статті досліджується еволюція зовнішньополітичного курсу адміністрації президента США до арабських країн Перської затоки за період перебування Дж. Байдена на посаді Президента США. Наукова новизна питання визначається аналізом результатів впровадження адміністрацією Дж. Байдена головних принципів зовнішньої політики щодо арабських монархій та осмислення перших результатів, прорахунків, перспектив у її впровадженні.*

Відзначається, що у перші місяці свого президентства Дж. Байден та його команда спрямували свої зусилля щодо країн-членів Ради співробітництва арабських держав Перської затоки на те, щоб найкращим чином поєднати демократичні цінності із відновленням лідерства США в регіоні. У цьому контексті нова американська адміністрація ще виокремила такі головні пріоритети: якнайшвидше закінчення війни в Ємені та серйозний перегляд цінностей і зміст американо-саудівських відносин.

Однак, такі кроки Дж. Байдена як фактичне ігнорування ним принца спадкоємця Саудівської Аравії Мохаммеда бін Салмана, фактичне припинення постачання саудитам та еміратам сучасної наступальної зброї виявилось малоефективним і не дозволяє ефективно вирішувати головні стратегічні завдання США у регіоні. Особливо очевидним стала їхня невідповідність реаліям регіону після початку російської агресії проти України, коли Президент США запросив лідерів Саудівської Аравії та ОАЕ значно підняти рівень видобутку нафти з тим, щоб компенсувати втрати на світовому ринку внаслідок введення ембарго на російську нафту.

Тому США довелося вносити серйозні корективи у свою політику стосовно арабських монархій. Близькосхідне турне американського президента 13-16 липня 2022 р. дозволило адміністрації США відновити довіру до США у регіоні як до надійного партнера, зміцнити свої лідерські позиції та забезпечити простір для подальшого розвитку відносин з арабськими монархіями.

Ключові слова: Джо Байден, Рада Співробітництва арабських держав Перської затоки, війна в Ємені, Королівство Саудівська Аравія, «рекалібрація», саміт РСАДПС + 3

Summary. *The article examines the evolution of the foreign policy course of the US President's administration towards the Arab countries of the Persian Gulf during the period of J. Biden's tenure as US President. The scientific novelty of the issue is determined by the analysis of the results of the foreign policy main principles implementation in relation to the Arab monarchies by the administration of J. Biden and the understanding of the first results, miscalculations, perspectives in its implementation.*

It is noted that in the first months of his presidency, J. Biden and his team directed their efforts towards the member countries of the Cooperation Council for the Arab States of the Gulf to best combine democratic values with the restoration of US leadership in the region. In this context, the new American administration has also highlighted the following main priorities: ending the war in Yemen as soon as possible and seriously revising the values and content of the American-Saudi relations.

However, such steps by J. Biden as his actual ignoring of the Crown Prince of Saudi Arabia, Mohammed bin Salman, and the actual termination of the supply of modern offensive weapons to the Saudis and the Emirates have proven to be ineffective and do not allow the United States to effectively solve the main strategic tasks in the region. Their inconsistency with the realities of the region became especially obvious after the beginning of Russian aggression against Ukraine, when the US

President invited the leaders of Saudi Arabia and the UAE to significantly increase the level of oil production in order to compensate for losses on the world market due to the introduction of embargo on Russian oil.

Therefore, the USA had to make serious adjustments to its policy regarding the Arab monarchies. The Middle East tour of the US president on July 13-16, 2022 allowed the US administration to restore trust in the United States in the region as a reliable partner, strengthen its leadership position and provide space for further development of relations with the Arab monarchies.

Key words: Joe Biden, Cooperation Council for the Arab States of the Gulf, the war in Yemen, Kingdom of Saudi Arabia, Gulf Cooperation Council +3

Постановка проблеми. Адміністрація нового президента США інтенсивно опрацьовує основні напрями своєї зовнішньої політики та визначає підходи до ключових проблем сучасності. У контексті відновлення лідерських позицій США у світі, «повернення» та знаходження відповідей на нові виклики, адміністрація Дж. Байдена окреслила новий порядок денний і у відносинах з арабськими країнами Перської затоки – у регіоні, який традиційно знаходиться у центрі зовнішньої політики США протягом останніх десятиліть. Промови, виступи, інтерв'ю як самого президента США, так і найважливіших членів його команди – державного секретаря США, радника з питань національної безпеки та інших дозволяють проаналізувати, які головні проблеми у відносинах США з цією групою арабських країн виходять на перше місце у комплексі завдань, що стоять перед американською дипломатією у зазначеному регіоні, які нові підходи та акценти притаманні сучасному зовнішньополітичному курсу США щодо арабських країн Перської затоки, як втілюються головні принципи зовнішньої політики Дж. Байдена – відновлення демократії, захист прав особистості, боротьба з корупцією та інші, – у конкретні зовнішньополітичні дії його адміністрації у зазначеному регіоні.

Аналіз досліджень та публікацій. Вище окреслена тема, передусім, досліджується низкою американських глобальних «мозкових центрів» (global «think tanks»), таких як Фонд Карнегі за міжнародний мир (Ф. Вебрі, А. Нагі, Р. Соколські, М. Янг, М. Ахія); Вашингтонський інститут близькосхідної політики (С. Гендерсон, Д. Маковські, М. Найтс, Дж. Соломон); Вашингтонський інститут країн Перської затоки (Х. Ібіш, К. Сміт Діван, Е. Субріер, А.Л. Якобс); Інститут Брукінса (Т. Кофман Вимс, Б. Ридел); Центр безпекових та міжнародних досліджень (Е. Кордесман) та інші. З'являються й перші публікації в Україні, в яких висвітлюються деякі аспекти досліджуваної проблеми [1]. Втім, дослідженням, що з'явилися, ще бракує цілісності, комплексного підходу до аналізу проблеми. Вони, як правило, розглядають лише окремі проблеми формування зовнішньополітичного курсу нової адміністрації США щодо арабських країн Перської затоки.

З огляду на вищезазначене, *метою статті* є комплексне дослідження формування контурів зовнішньополітичного курсу адміністрації Дж. Байдена щодо арабських країн Перської затоки для приведення зовнішньої політики США у цьому регіоні відповідно до загальнонаціональних інтересів і головних принципів, що сповідують президент США та його команда.

Виклад основного матеріалу. Основні аспекти бачення Джо Байденем та його командою оновленої моделі взаємовідносин США з арабськими країнами Перської затоки були сформовані під час передвиборних змагань у 2019–2020 рр. Головною особливістю цієї моделі є те, що вона базується на позиції Байдена, який наголошує на тому, що він твердо дотримується демократичних та ліберальних цінностей як наріжного каменю відносин між країнами.

У своїй програмній промові з питань зовнішньої політики 11 липня 2019 р. у відділенні аспірантури Міського університету Нью-Йорку кандидат у президенти Дж. Байден відзначив: «Як президент, я домагатимусь негайних кроків по відновленню демократії у США і альянсів... триумф демократії і лібералізму

над фашизмом, авторитаризмом створив вільний світ» [2]. Саме крізь призму зазначених принципів Джо Байден та його команда виокремили декілька найважливіших проблем у взаємовідносинах США з арабськими країнами Перської затоки.

В епіцентрі цих проблем є намагання припинити підтримку війни в Ємені, ініціатором якої є Саудівська Аравія, та тісно пов'язані з цією проблемою питання безпосередніх американо-саудівських відносин. Демократи на чолі з Байденом піддавали гострій критиці політику Д. Трампа щодо повної підтримки дій Саудівської Аравії в Ємені і зосередили свої зусилля на спробах обмежити або зовсім припинити підтримку війни Саудівської Аравії проти повстанців хуситів у Ємені. Вбивство у Стамбулі відомого саудівського журналіста Дж. Хашоггі, який працював в американських виданнях, та фактичне нехтування цим злочином адміністрацією Д. Трампа, додало ще більш гострої тональності жорсткій критиці демократами Саудівської Аравії та стану американо-саудівських відносин. Джо Байден характеризував деяких саудівських лідерів як «вигнанців». Ця подія сприяла зближенню позицій демократів з деякими республіканцями, такими як Л. Грем та М. Рубіо, що дозволило Конгресу зайняти більш жорстку позицію щодо законодавчого обмеження американського втручання в єменський конфлікт. Зазначена перша успішна спроба заборонити втручання США в цей конфлікт через двопартійну підтримку законопроекту у Конгресі зіштовхнулася згодом із накладенням Д. Трампом вето. Тому й не мало очікуваних наслідків [3]. До того ж критики американо-саудівських відносин за президентства Трампа, особливо демократи, висловлювали велику стурбованість щодо політичних репресій у Саудівській Аравії, особливо стосовно ув'язнення та жорстокого поводження із захисницею прав жінок Л. аль-Хазлюль і низкою письменників, таких як Р. Бадаві. Також мали місце нагляд та тиск на саудівців, які мешкали у США та Канаді, та висловлювали критику на адресу саудівської влади. Додатковим чинником напруги стало намагання саудівських дипломатів на

території США допомагати деяким саудитам уникнути судових процесів, ініційованих ФБР. Критика команди Дж. Байдена була, передусім, сфокусована на спадкоємці саудівського престолу Мохаммеді бін Салмані, якого значна частина американського істеблішменту звинувачувала в організації вбивства журналіста Дж. Хашоггі. У цьому контексті Д. Трамп звинувачували в тому, що він встановив неформальні зв'язки із принцем-спадкоємцем. На думку демократів, Д Трамп та його зять Дж. Кушнер використовували цей зв'язок на шкоду національним інтересам США. В свою чергу, про деякі рішення, які ухвалювались у координації з США, принц-спадкоємець навіть не інформував свого батька, короля Саудівської Аравії Салмана. Так, наприклад, королю не повідомили стосовно секретного візиту наприкінці 2020 р. ізраїльської делегації на чолі з прем'єр-міністром Б. Нетаньяху та главою «Моссаду» Й. Коеном.

Попри гостру критику Дж. Байденом під час передвиборних змагань Д. Трампа щодо його політики по відношенню до Саудівської Аравії, підтримки дій Королівства у Ємені, кандидат у президенти США від Демократичної партії рішуче підтримав угоди Авраама (The Abraham Accords) про нормалізацію відносин між Ізраїлем, Об'єднаними Арабськими Еміратами і Бахрейном. На думку Байдена та його команди, зазначені угоди створюють нові реалії у регіоні, вони відбивають стратегічне зближення між низкою арабських країн та Ізраїлем не лише щодо спільного бачення безпекових викликів, а й також їхні спільні інтереси щодо глибокого технологічного та економічного співробітництва [4]. Угоди Авраама кореспондують з тією моделлю міжнародних відносин на Близькому Сході, яку обстоює Байден, головними складовими якої є дипломатія, інтеграція Ізраїлю у регіон, зміцнення зв'язків і навіть створення альянсу між проамериканськими країнами та інші ініціативи, спрямовані на зміцнення багатостороннього, заснованого на праві, міжнародного порядку [5].

За день до інаугурації новообраного президента США, номінований на посаду Держсекретаря США Е. Блінкен на слуханнях

у Конгресі окреслив основні напрями адміністрації Дж. Байдена стосовно зовнішньополітичного курсу у відносинах з арабськими країнами Перської затоки. По-перше, США вбачатимуть в цих країнах своїх союзників і партнерів у ґрунтовній доробці нового варіанту всеосяжної угоди з Іраном, яка б включала й питання іранської програми розгортання балістичних ракет та припинення агресивної політики іранського режиму в регіоні. Наступним напрямом є припинення підтримки США воєнної кампанії в Ємені під проводом Саудівської Аравії. Ця кампанія призвела до найгіршої гуманітарної ситуації в світі. Сполучені Штати залишаються партнерами Саудівської Аравії і допомагатимуть їй надалі Королівству захищатись від агресії, в тому числі, й від хуситів. Водночас США мають повністю переглянути зміст свого співробітництва із Саудівською Аравією у відповідності із своїми інтересами та цінностями. Е. Блінкен також обґрунтував позицію команди Дж. Байдена щодо визначення організації Ансараллах (Ansarallah) (хусити) як міжнародної терористичної структури. Саме такий закон було підписано Д. Трампом буквально за десять днів до інаугурації Дж. Байдена. Подібне визначення хуситів, які контролюють території в Ємені, де мешкають близько 80 відсотків населення країни, вкрай заважає здійсненню масштабної гуманітарної допомоги єменському населенню.

По-друге, Е. Блінкен визнав, що Угоди Авраама є значним досягненням попередньої адміністрації Д. Трампа, і нова американська адміністрація має багато зробити для того, щоб зазначений процес нормалізації відносин між Ізраїлем та арабськими країнами Перської затоки поглиблювався, «робив Ізраїль та регіон більш безпечним». На його думку, Угоди відкривають нові перспективи та можливості для туризму, бізнесу, торгівлі і все це є надзвичайно позитивним [6].

4 лютого 2021 р. Президент США Дж. Байден вперше виступив із розгорнутою промовою у Державному департаменті США, у якій обґрунтував ключові положення своєї зовнішньої політики. Байден визначив головні додаткові кроки щодо корек-

ції зовнішньої політики США і кращого поєднання демократичних цінностей із дипломатичним лідерством США. Серед таких першочергових кроків було назване спрямування американської дипломатії на закінчення війни в Ємені – війни, яка створила гуманітарну та стратегічну катастрофу. Перед командою американських фахівців, які ведуть Близький Схід, було поставлене завдання забезпечити підтримку дій США в ООН стосовно припинення вогню, відкриття гуманітарних каналів та відновлення довгоочікуваних мирних переговорів. Байден сповістив про призначення досвідченого дипломата Т. Лендеркінга спеціальним послом у питаннях єменського конфлікту. Також було об'явлено про припинення Америкою підтримки наступальних операцій у війні в Ємені. Водночас, було підкреслено, що Саудівська Аравія потерпає від ракетних атак, ударів дронів та інших загроз з боку проіранських угруповань. Тому США продовжуватиме підтримувати і допомагати Саудівській Аравії захищати свій суверенітет та територіальну цілісність [7].

Подальші кроки адміністрації Дж. Байдена засвідчили, що вона послідовно, наполегливо, і одночасно коректно втілює в життя заявлені у президентській промові завдання. У заяві Держсекретаря США Е. Блінкена з приводу анулювання визначення Ансараллаха як терористичної організації (12 лютого 2021 р.), наголос зроблено на тому, що такий крок допоможе єменським партіям сфокусуватись на залученні до діалогу, і американська сторона закликає всі партії працювати у напрямку досягнення остаточного політичного рішення, яке означатиме закінчення гуманітарної кризи, від якої потерпає єменський народ [8].

27 січня 2021 р. адміністрація Дж. Байдена тимчасово призупинила продаж зброї і техніки Саудівській Аравії та Об'єднаним Арабським Еміратам. Як заявив представник Держдепу, це стосується як продажу високоточної зброї Саудівській Аравії, так і найновіших винищувачів F-35 для Еміратів, як частини Угоди Авраама. Зазначена угода з Еміратами на суму 23 млрд. дол. США була підписана Д. Трампом в останній день його перебування на

посаді президента США. І хоча офіційні представники США запевнили, що у цьому немає нічого незвичайного і кожна нова адміністрація переглядає угоди про продаж зброї, ухвалені попередньою адміністрацією, така опція Байдена говорить про те, що у такий спосіб він прагне змінити позиції Саудівської Аравії та ОАЕ з деяких питань, пов'язаних з їхньою роллю у Ємені та інших частинах Близькосхідного регіону [9]. Водночас, Держсекретар США Е. Блінкен провів перемовини із міністрами закордонних справ Еміратів та Саудівської Аравії. З лютого 2021 р. у телефонній розмові з міністром закордонних справ ОАЕ Шейхом Абдуллою бін Заєдом Аль-Нагаяном йшлося про заходи у напрямку пониження напруги в регіоні, виконання Угод Авраама та співробітництва щодо захисту ОАЕ від регіональних загроз та для співпраці з метою зниження напруги та завершення конфліктів [10]. 5 лютого 2021 р. Е. Блінкен розглянув із міністром Саудівської Аравії принцом Файсалом бін Фарханом низку питань, які торкалися регіональної безпеки, прав особистості та закінчення війни в Ємені. Зазначена дискусія відбулась у той самий день, коли США заявили про наміри переглянути визначення хуситів. Держсекретар США під час дискусії окреслив ключові пріоритети нової адміністрації США, в тому числі захист прав особистості та закінчення війни в Ємені [11]. Саудівська сторона фактично погодилась з рішенням Дж. Байдена щодо припинення підтримки війни в Ємені. Заступник міністра оборони Саудівської Аравії принц Халід бін Салман підкреслив, що Королівство підтримує всі дипломатичні зусилля, спрямовані на досягнення всебічного поліпшення рішення по Ємену і вітає призначення Т. Лендеркінга спеціальним послом США у Ємені [12].

Однією з найбільш складних та делікатних проблем у американо-саудівських відносинах при новій адміністрації США є її негативне ставлення до нинішнього принца-спадкоємця Королівства Мохаммеда бін Салмана. Так, Е. Блінкен у своєму інтерв'ю каналу MSNBS 1 лютого 2021 р. прямо заявив про принца-спадкоємця: «Він був звинувачений нашою розвідувальною

службою у тому, що наказав здійснити брутальне вбивство журналіста Хашоггі». Він пояснив, що Саудівська Аравія є для США важливим партнером у боротьбі з тероризмом, у намаганні забезпечити регіональну стабільність. Однак, продовжив Держсекретар США, американська сторона має бути впевненою у тому, що це партнерство має відповідати «нашим інтересам і нашим цінностям» [13].

Деякі наступні кроки, зроблені американською стороною, дозволяють зробити припущення, що адміністрація Дж. Байдена намагатиметься не допустити того, щоб Мохаммед бін Салман став у майбутньому королем Саудівської Аравії. Самим серйозним кроком стало оприлюднення 26 лютого 2021 р. доповіді Національної розвідки США, в якій саудівського принца-спадкоємця прямо звинувачено у безпосередній організації вбивства Дж. Хашоггі. На думку багатьох аналітиків, така опція адміністрації США фактично перекривала Мохаммеду бін Салману можливість стати королем країни [14].

Ці та деякі інші кроки американської сторони засвідчують наскільки серйозно нинішня адміністрація США розпочала перегляд відносин із Саудівською Аравією з тим, щоб привести їх у відповідність із національними інтересами та ключовими цінностями Сполучених Штатів. Водночас така політика «рекалібрації» відносин із Саудівською Аравією, насамперед із принцем-спадкоємцем Мохаммедом бін Салманом виявилася мало ефективною. Вона не врахувала належним чином як політичні реалії, так і ті цивілізаційні цінності, які визначають характер та індивідуальні особливості принца-спадкоємця. Охолодження відносин між Дж. Байденом та принцем-спадкоємцем негативно позначилось на можливостях американської адміністрації реалізовувати свої стратегічні завдання в регіоні. Особливо це виявилось з початком російської агресії проти України, коли Президент США звернувся з проханням до керівництва Саудівської Аравії та Об'єднаних Арабських Еміратів забезпечити значне збільшення видобутку нафти задля зниження ціни на між-

народному ринку і блокування подальшого подорожчання цін на пальне у самих США. Однак обидві монархії відмовили Дж. Байдену у цьому проханні [15]. Така позиція країн РСАДПЗ визначена декількома чинниками. По-перше, арабійські монархії намагаються зберігати нейтральні позиції щодо російсько-української війни, враховуючи свої широкі зв'язки із Росією. По-друге, у такий спосіб ними було продемонстровано їхню незгоду із фактичним ігноруванням саудівського принца-спадкоємця, а також політикою адміністрації Дж. Байдена щодо дій Об'єднаної арабської коаліції в Ємені та звинуваченням лідерів цих країн у недемократичності [16].

Тому адміністрація США почала здійснювати кроки у напрямку зближення з арабійськими монархіями, в першу чергу із Саудівською Аравією. Все це призвело до того, що 30 травня 2022 року нафтовий картель ОПЕК+ ухвалив рішення про підвищення рівня видобутку нафти до обсягів більше ніж 400 000 барелів щоденно [17].

13–16 липня 2022 р. Президент США Дж. Байден здійснив вкрай важливе близькосхідне турне, яке стало фактично переламним пунктом у відносинах США з країнами-членами РСАДПЗ, а також заклало підвалини для їхнього всебічного оновлення відповідно до нових глобальних та регіональних викликів.

Основним напрямом нового етапу у розвитку відносин США із країнами-членами РСАДПЗ стали наступні:

1. Сполучені Штати підтвердили, що залишаються активним лідером у Близькосхідному регіоні, і є надійним партнером для арабійських монархій. «Ми не відійдемо і не залишаємо вакуум, який заповнять Китай, Росія чи Іран» [18]. Напередодні свого візиту президент США визнав, що рішення попередніх адміністрацій щодо стратегічного розвороту від Близького Сходу було «помилкою» [19].

2. Адміністрація президента США обґрунтувала 5 головних принципів свого нового формату відносин з країнами Близького Сходу, в тому числі й з арабійськими монархіями. Найго-

ловнішим з них є те, що Сполучені Штати підтримуватимуть і зміцнюватимуть співробітництво з тими країнами, які дотримуватимуться міжнародного порядку, заснованому на правилах. У своєму виступі на саміті РСАДПЗ+3 Президент США Дж. Байден відзначив, що в цілому країни-члени Ради Співробітництва арабських держав Перської затоки, а також Єгипет та Йорданія проголосували на Генеральній Асамблеї ООН із засудженням російського вторгнення в Україну, що стало моментом водорозділу і продемонструвало, що вони дотримуються головних принципів суверенітету та територіальної цілісності як дійсно універсальних. Тому, поділяючи ці цінності, зазначені країни є союзниками і партнерами для США. Наступними головними принципами нового формату відносин США з країнами-членами РСАДПЗ є неухильне дотримання свободи навігації у водах Близького Сходу включаючи Ормузьку протоку та Баб-ель-Мандебську протоку. Вільне пересування товарів та ресурсів в межах всього Близького Сходу.

3. Сполучені Штати не лише стримуватимуть загрози регіональній стабільності, а й також працюватимуть над зниженням напруги, деескалацією та завершенням конфліктів всюди де можливо. Особливе значення для арабських монархій набуватиме продовження співпраці США з ними у протистоянні загроз, пов'язаних з Іраном, США просуватимуть дипломатію для того, щоб повернути обмеження для іранської ядерної програми і США зобов'язуються зробити все, щоб Іран ніколи не отримав ядерної зброї.

4. США будуватимуть політичні, економічні й безпекові зв'язки між партнерами США, зберігаючи при цьому суверенітет та право незалежного вибору для кожної країни регіону.

5. США завжди просуватимуть і захищатимуть права людини та цінності, сформульовані в Статуті ООН.

Ключовим пунктом дій Дж. Байдена щодо налагодження нового етапу відносин США з країнами-членами РСАДПЗ стали його перемовини з королем Саудівської Аравії Салманом, а

також зустріч із принцом-спадкоємцем Мохаммедом бін Салманом. Підсумки цих перемовин були зафіксовані у Джидському комюніке від 15 липня 2022 р. У ньому наголошувалося, що обидві країни «переосмислили історичні відносини і співробітництво» між Саудівською Аравією та США, які мають майже 80-річну історію, підкреслили «важливість зміцнення свого стратегічного співробітництва, яке продовжується», відзначили, що «американо-саудівське співробітництво є наріжним каменем регіональної безпеки впродовж десятків років і підтвердили, що обидві країни мають спільне бачення щодо більш безпечного, стабільного та процвітаючого регіону який взаємозв'язаний зі світом» [21].

Надзвичайно важливою компонентою комюніке став спеціальний розділ «Україна». У ньому, по-перше, було зафіксовано, що обидві сторони підкреслюють, що заснований на правилах порядок, є «серцем міжнародної безпеки, який акцентує на важливості поваги до міжнародного права, територіальної цілісності та національного суверенітету. Вони підтверджують принципи, які були закладені у резолюцію Генеральної Асамблеї ООН від 2 березня 2022 р., яку підтримали всі країни-члени РСАДПЗ». Тим самим, Саудівська Аравія, у зазначеній спільній американо-саудівській заяві ще раз засвідчила, що фактично виступає проти російської агресії в Україні, і, по-друге, у цьому розділі засвідчено, що лідери країн «підтвердили свою відданість наданню допомоги українському народу та забезпеченню безперешкодного експорту зерна для пом'якшення наслідків глобальної продовольчої кризи, яка загрожуює низці близькосхідних та африканських держав» [22].

Аналітики розглядають зустріч президента Дж. Байдена з принцем-спадкоємцем Саудівської Аравії як своєрідний «жест примирення», який фактично відкриває двері перед ним для зайняття королівського трону після смерті батька [23]. Також було досягнуто домовленостей щодо значного збільшення видобутку Саудівською Аравією нафти, обсяги якої планується збільшити з

10 млн до 13 млн барелів щоденно протягом наступних місяців, що дозволить значно знизити ціни на пальне, передусім у США та Європі [24].

Висновки. Автором проаналізовано впровадження основних принципів глобальної політики адміністрації Дж. Байдена у відносинах з арабськими країнами Перської затоки, осмислено досягнуті результати та проблеми, які виникли, що надало можливість зробити наступні висновки.

Формування контурів зовнішньополітичного курсу адміністрації Дж. Байдена у взаємовідносинах з арабськими країнами Перської затоки та перші кроки у його реалізації демонструють, що саме на цьому напрямі відбувається найбільш складна ревізія та переформатування зовнішньої політики США. Фактично, арабські країни Перської затоки стали полігоном, де опрацьовуються нові підходи та форми зовнішньополітичної діяльності відповідно до принципів, які покладені в основу глобальної політики президента США Дж. Байдена: захист свободи, просування можливостей, підтримка універсальних прав, повага до закону і гідності кожної людини.

На початку формування свого курсу щодо відносин із зазначеною групою арабських країн, нова адміністрація США зосередилась на невідкладній корекції дій попереднього президента Д. Трампа та їхніх наслідків, які найбільшою мірою несумісні з підходами та принципами Дж. Байдена та його команди. Йдеться, передусім, про якнайшвидше припинення війни в Ємені, яка призвела до гуманітарної катастрофи, про перегляд сутності та змісту американсько-саудівських відносин. Саме в цих питаннях Д. Трамп виявив схильність до використання рішень, до відкритого загравання з авторитарними режимами та лідерами, як це сталося, зокрема, у його відносинах з принцем-спадкоємцем Саудівської Аравії Мохаммедом бін Салманом. Американсько-саудівські відносини були виведені з під контролю законодавчої гілки влади, що врешті-решт призвело до серйозних негативних наслідків.

Водночас, перед новою адміністрацією Дж. Байдена постало завдання зберегти й надалі розвивати ті позитивні досягнення, які напрацьовані у регіоні за часи президентства Д. Трампа. Йдеться, передусім, про Угоди Авраама, які мають серйозний вплив на формування альянсу проамериканських країн на Близькому Сході, що забезпечує інтеграцію Ізраїлю у регіон та поступову інтеграцію його технологічних можливостей з ресурсами арабських країн. Разом з тим, подальший розвиток подій як на глобальному так і на регіональному рівнях продемонстрував неефективність політики т. зв. «рекалібрації» до відносин із Саудівською Аравією та принцем-спадкоємцем Королівства. Особливо це позначилось на ситуації під час початку російської агресії проти України, коли постало питання про значне підвищення обсягів видобутку нафти в країнах-членах ОПЕК+.

З урахуванням вищесказаного президент США та його команда зіткнулися з необхідністю значної корекції свого зовнішньополітичного курсу стосовно країн-членів РСАДПЗ, передусім Саудівської Аравії.

Саме реалізації цього завдання слугувало близькосхідне турне Президента США Дж. Байдена протягом 13-16 липня 2022 р. Під час цього турне Дж. Байден провів переговори з королем Саудівської Аравії, зустрівся із принцем-спадкоємцем Мохаммедом бін Салманом та взяв участь у саміті РСАДПЗ+3. Головним підсумком стало фактично відновлення довіри у взаємовідносинах між США та арабськими монархіями, розпочато процес повернення лідерських позицій США в регіоні, нормалізовано відносини президента США і принца-спадкоємця Саудівської Аравії, досягнуто домовленостей щодо підвищення обсягів видобутку нафти Саудівською Аравією, призупинено процес посилення позицій Китаю та Росії в регіоні арабської частини Перської затоки, досягнуто більш чіткої підтримки з боку арабських монархій боротьби українського народу проти російської агресії.

Використані джерела і література

1. Шамшур О. Президент США окреслив основні напрями зовнішньої політики своєї адміністрації 2021. URL. : <https://zn.ua/ukr/international/bajden-u-foggy-bottom.html>.
2. Biden Joe. Foreign Policy and American Leadership. The Power of America's Example: The Biden Plan for Leading the Democratic World to Meet the Challenges of the 21st Century. – 2019. URL.: <https://joebiden.com/americanleadership/>.
3. Ibish H. How Saudi Arabia Can Mend Fences with Biden and the Democrats. – 2020. URL.: <https://agsiw.org/how-saudi-arabia-can-mend-fences-with-biden-and-the-democrats/>.
4. Ross D., Zazate J. Are There Pieces of Trump's Foreign Policy Worth Keeping? – 2021. URL.: <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/are-there-pieces-trumps-foreign-policy-worth-keeping>.
5. Ibish H. How Saudi Arabia Can Mend Fences With Biden and the Democrats. – 2020. URL.: <https://agsiw.org/how-saudi-arabia-can-mend-fences-with-biden-and-the-democrats/>.
6. Papa I. What Did the Confirmation Hearings Reveal About Biden's Middle East Policy? – 2021. URL. : <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/what-did-confirmation-hearings-reveal-about-bidens-middle-east-policy>.
7. Remarks by President Biden on America's Place in the World. – 2021. URL. : <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/02/04/remarks-by-president-biden-on-americas-place-in-the-world>.
8. Blinken A. J. Revocation of the Terrorist Designations of Ansarallah. Press Statement. – 2021. URL. : <https://www.state.gov/revocation-of-the-terrorist-designations-of-ansarallah/>.
9. Strobel W. P. Biden Re-Examining U.S. Arms Sales to Saudi Arabia, U.A.E. – 2021. URL.: <https://www.wsj.com/articles/biden-freezes-u-s-arms-sales-to-saudi-arabia-uae-11611773191>.
10. Haboush J. US, UAE discuss ways to lower tensions, and conflicts in the region: State Department. – 2021. URL.: <https://english.alarabiya.net/News/gulf/2021/02/04/US-UAE-discuss-ways-to-lower-tensions-end-conflicts-in-the-region-State-Department>.
11. US Blinken, Saudi foreign minister discuss Yemen, human rights. – 2021. URL.: <https://www.middleeastmonitor.com/20210207-us-blinken-saudi-foreign-minister-discuss-yemen-human-rights/>.
12. Khalid bin Salman: Saudi Arabia Continues to Back Sustainable Political Resolution to Yemen Conflict. – 2021. URL.: <https://english.aawsat.com/home/article/2786126/khalid-bin-salman-saudi-arabia-continues-back-sustainable-political-resolution>.
13. Henderson S. Blinken picks up the phone to firm up alliances – expert with most Gulf countries. – 2021. URL. : <https://thehill.com/opinion/>

international/537231-blinken-picks-up-the-phone-to-firm-up-alliances-except-with-most-gulf-countries.

14. El-Fetouch A.A. The Khashoggi killing blocks the path to the throne for Bin Salman. – 2021. URL. : <https://www.middleeastmonitor.com/20210301-the-khashoggi-killing-blocks-the-path-to-the-throne-for-bin-salman/>.
15. Ross D. We can't face down Putin alone. – 2022. URL.: <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/we-cant-face-down-putin-alone>.
16. Wehrey Fr. The impact of of Russia`s invasion of Ukraine in the Middle East and North Africa. – 2022. URL. : <https://carnegieendowment.org/2022/05/19/impact-of-russia-s-invasion-of-ukraine-in-middle-east-and-north-africa-pub-87163>.
17. Henderson S. High oil prices, Middle East politics cast shadow over summer's start. – 2022. May 31. URL. : <https://thehill.com/opinion/energy-environment/3506276-high-oil-prices-middle-east-politics-cast-shadow-over-summer-start/>.
18. Remarks by President Biden at the GCC + 3 Summit Meeting. The White House. JULY 16, 2022. ULR: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2022/07/16/remarks-by-president-biden-at-the-gcc-3-summit-meeting/>
19. Biden Ends Tour to Reassert US Influence in Middle East. VoA News, July 10, 2022. URL: <https://www.voanews.com/a/biden-ends-tour-to-reassert-us-influence-in-middle-east/6661635.html>
20. The Jeddah Communique: A Joint Statement Between the United States of America and the Kingdom of Saudi Arabia. The White House, July 15, 2022. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/07/15/the-jeddah-communique-a-joint-statement-between-the-united-states-of-america-and-the-kingdom-of-saudi-arabia/>
21. The Jeddah communiqué: A Joint Statement Between the United States of America and the Kingdom of Saudi Arabia.
22. Henderson S. The 'spin' doesn't tell the full story of Biden's Middle East trip.. The Hill, 07/18, 2022. URL: <https://thehill.com/opinion/white-house/3563382-the-spin-doesnt-tell-the-full-story-of-bidens-middle-east-trip/>
23. Yezanian Ed. US President and Middle East leaders summit on future cooperation. VoA News, July 16, 2022. URL: <http://www.voanews.com/a/us-president-and-the-middle-east-leaders-summit-on-future-cooperation/6661682.html>.